

La revenja dels teòcrates

La teocràcia iraniana es revenja de la derrota electoral i adverteix els renovadors del president Mohammed Khatami que la "voluntat de déu" està per sobre de la dels ciutadans.

La civilització occidental porta tothom cap al materialisme i fa dels diners, la gola i els desitjos carnals les principals aspiracions". "La societat musulmana i l'occidental no han d'estar necessàriament en conflicte... Aquest és el motiu pel qual mai no hem d'oblidar els avenços positius de la societat civil occidental". La contradicció és prou evident entre totes dues reflexions, però van sonar fa just una setmana en la mateixa sala on s'inaugurava la Conferència de la Cimera Islàmica i amb pocs minuts de diferència. Els seus autors eren justament els dos caps més visibles de la República Islàmica de l'Iran. La primera frase és del líder espiritual, no electe per sufragi popular, Ali Khamenei; la segona, del president del país, Mohammed Khatami, elegit a les urnes només fa mig any.

La pau pactada entre els dos sectors del règim iranià no és més que una treva tàctica per poder gaudir de l'èxit diplomàtic que ha reportat a Teheran l'organització de la cimera islàmica amb participació de cinquanta-cinc països i l'assistència d'uns trenta caps d'estat i de govern. Encara queda tot per dilucidar en la sorda lluita pel poder que han entaulat els anomenats "conservadors" de Khamenei i els "renovadors" de Khatami. De fet, l'esdeveniment internacional només ha interromput el que ja s'havia fet evident fins i tot als carrers.

L'espurna, la va encendre fa un mes el prestigiós aiatol·lah Hussein Ali Montazeri, de 75 anys, designat per succeir el fundador de la República Islàmica, Ruollah Khomeini, fins que el mateix patriarca el va defenestrar abans de morir, el 1989, per les seves creixents crítiques contra la repressió política

ARXIU / EFE

i cultural. Aleshores Khamenei el va substituir com a hereu i ell ha viscut pràcticament sota arrest domiciliari i en silenci fins principi del passat mes de novembre, quan va tornar a denunciar la repressió del règim i va posar en qüestió el principi teocràtic del "Velayat-e Faqih", que institueix una mena d'infal·libilitat per l'anomenat guia espiritual del país i el transforma en la màxima autoritat de fet i l'última instància per a qualsevol qüestió religiosa o d'estat.

Khamenei, sense citar Montazeri, el va arribar a qualificar d'agent dels Estats Units i va demanar que se'l jutgés. Automàticament, centenars de manifestants teledirigits van saquejar un diari crític i l'escola corànica que Montazeri mantenia a la ciutat santa de Qom. Les autoritats li van tancar una institució a Mashhad, un altre centre de pelegrinatge xiïta a l'est del país. El basar de Teheran, en una nova mostra que es manté com un feu dels conservadors, va

fer vaga i els basaris van sortir al carrer cridant "traïció" contra Montazeri i "fidelitat" a Khomeini i a Khamenei.

Es tractava, de fet, d'una revenja; del primer avís seriós al nou president Khatami quan tot just complia cent dies en el càrrec des que va prendre possessió l'agost. Khatami havia derrotat aclaparadorament i per sorpresa el candidat dels conservadors a les presidencials amb un programa de respecte a les lleis i un compromís de lluita contra l'arbitrarietat i la corrupció. Els iranians, sobretot les classes urbanes i especialment els joves, veien en Khatami una vàlvula per reformar un règim asfixiant.

Era previsible, però, que l'establishment teocràtic no acceptaria la derrota (vegeu EL TEMPS, núm. 686). El seu control de l'economia és considerable, són amos i senyors del poder judicial i del legislatiu i, per sobre de tot, Khamenei regna i governa sense control de cap tipus.

Khatami, doncs, ha pogut actuar amb un cert marge de maniobra per tancar la crisi diplomàtica que l'Iran mantenia amb la Unió Europea, sobretot quan Teheran —i els imams del petroli— ha estat recompensat amb un suculent contracte amb la petrolera francesa Total. Podrà probablement també obrir el país al món musulmà i àrab en particular perquè dinou anys d'aïllament han estat un llast objectiu fins i tot pels teòcrates. Però probablement no podrà tocar cap dels fonaments del sistema, que es basa en la supremacia de la presumpta voluntat de déu per sobre de la dels ciutadans. Khamenei representa la primera, Khatami només compta amb la dels mortals.

Mohammed Khatami, president de l'Iran des del passat agost, s'adreça al parlament. Molts iranians, especialment les classes urbanes i els joves, han vist en Khatami una vàlvula per reformar un règim asfixiant.

Joan Roura